

Accountantsverslag 2022

**St. tot het verstrekken van Chr. Onderwijs op Ger. Grondslag
Uitgaande v/d Ger. Gemeenten in Nederland te Goes en
Kruiningen**

Betreffende de accountantscontrole over het jaar 2022

VERTROUWELIJK

Aan het bestuur en het intern toezicht van
St. tot het verstrekken van Chr. Onderwijs op Ger. Grondslag
Uitgaande v/d Ger. Gemeenten in Nederland te Goes en Kruiningen
Postbus 5
2980 AA RIDDERKERK

Geldermalsen, 30 juni 2023
Behandeld door: A. (Bram) Biesheuvel

Van Ree Accountants
De Panoven 29a
4191 GW Geldermalsen
Postbus 241
4190 CE Geldermalsen

T (0345) 589 000
F (0345) 58 13 59
geldermalsen@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl

KvKnr: 30248615

Geachte leden van het bestuur en het intern toezicht,

Hierbij ontvangt u het accountantsverslag naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controle van de jaarrekening 2022 van uw organisatie. In dit verslag rapporteren wij u over onze bevindingen en aanbevelingen zoals die voortvloeien uit onze jaarrekeningcontrole.

Dit accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door het bestuur en het intern toezicht van St. tot het verstrekken van Chr. Onderwijs op Ger. Grondslag Uitgaande v/d Ger. Gemeenten in Nederland te Goes en Kruiningen. U mag het zonder onze toestemming vooraf niet aan derden verstrekken. Als gevolg hiervan accepteren wij geen aansprakelijkheid of verantwoordelijkheid tegenover enige andere persoon of organisatie die dit verslag in handen of ter inzage krijgt.

Wij hopen dat onze constatering en adviezen u helpen om uw organisatie te sturen en te beheersen en uw verslaggeving te optimaliseren. Wij zijn graag bereid tot een nadere toelichting op en doordenking en uitwerking van oplossingsrichtingen.

Hoogachtend,

Van Ree Accountants

T. (Theo) van Dolderen RA MSc

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
1 Inleiding	7
1.1 Onze opdracht	7
1.2 Gehanteerde materialiteit	7
1.3 Controleverschillen	8
1.4 Strekking van de controleverklaring	8
2 Uw financiële positie	9
2.1 Resultaatontwikkeling	9
2.2 Onze visie op uw vermogens- en liquiditeitspositie	9
3 Jaarverslaglegging	10
3.1 Jaarverslagen	10
3.2 Beoordeling onzekerheden en schattingen	10
3.3 Bevindingen naar aanleiding van specifieke posten in de jaarrekening	10
3.4 Rechtszaken en claims	11
3.5 Gebeurtenissen na balansdatum	11
4 Administratieve organisatie en interne beheersmaatregelen	12
4.1 Algemeen	12
4.2 Aanbestedingswetgeving	12
4.3 Automatisering	12
5 Algemene onderwerpen	13

5.1 Onafhankelijkheid	13
5.2 Frauderichtlijn	13
5.3 Overzicht Richtlijnen jaarverslaggeving	13
5.4 Financiële rechtmatigheid	13
Bijlagen	14
Algemene ontwikkelingen	14

Samenvatting

Samenvatting

De uitkomst van onze werkzaamheden

- Wij hebben bij het jaarverslag een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid
- Er zijn geen ongecorrigeerde controleverschillen die van invloed zijn op onze verklaring.

Uw financiële positie

- Uw financiële positie is in verhouding tot de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs solide

Jaarverslaglegging

- Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslaggeving voldoet aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving

Belangrijkste bevindingen

- Met betrekking tot de schattingsposten en onzekerheden hebben wij de volgende bevindingen:
  - De voorziening voor groot onderhoud wordt door u reeds op de ‘strikte’ methode bepaald. De daarin opgenomen variabelen voor onder andere prijzen en onderhoudscycli zijn ons inziens juist bepaald.
  - De personele voorzieningen en de daarin verwerkte variabelen zijn passend voor de onderwijssector.
- Met betrekking tot rechtmatigheidsaspecten hebben wij de volgende bevindingen:
  - De aanbestedingswetgeving is (zover van toepassing) nageleefd
  - Alle VOG’s zijn aanwezig.
  - De Regeling Beleggen, lenen en derivaten wordt nageleefd.
  - Er zijn geen onrechtmatige huisvestingsuitgaven gedaan aan elementen waar de gemeente voor verantwoordelijk is.

Interne beheersing

- Wij hebben bij onze controle geconstateerd dat de opzet van de AO/IB, gelet op de doelstelling daarvan voldoende is.

1 Inleiding

1.1 Onze opdracht

Het toezichthoudend orgaan heeft ons opdracht gegeven de jaarrekening van St. tot het verstrekken van Chr. Onderwijs op Ger. Grondslag Uitgaande v/d Ger. Gemeenten in Nederland te Goes en Kruiningen over het jaar 2022 te controleren. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de organisatie. Onze controle heeft als doel het komen tot een onafhankelijk oordeel over de getrouwheid van deze jaarrekening en de rechtmatigheid van de bestedingen en balansmutaties. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Onze controle heeft zich niet verder uitgestrekt dan noodzakelijk was om tot een oordeel te komen over de getrouwheid van de jaarrekening 2022 en de rechtmatigheid van de bestedingen in 2022. De administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing zijn door ons beoordeeld voor zover passend in onze opdracht tot controle van deze jaarrekening. Wellicht ten overvloede wijzen wij u erop dat onze beoordeling van de administratieve organisatie beperkter is dan bij een opdracht tot beoordeling van de werking, effectiviteit en efficiency van de administratieve organisatie als geheel.

Wij hebben de controleopdracht uitgevoerd in overeenstemming met de in Nederland van toepassing zijnde controle- en overige standaarden. Daarnaast zijn wij nagegaan of de subsidiebepalingen zoals vastgesteld door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) zijn nageleefd en of de Wet normering Topinkomens (WNT) juist is toegepast. Bij onze controle hebben wij de voorschriften vanuit het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 en het Controleprotocol WNT 2022 nageleefd.

1.2 Gehanteerde materialiteit

In het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 zijn toleranties opgenomen voor de controle van de getrouwheid van de jaarrekening en voor de rechtmatigheid van de bestedingen. Deze zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze toleranties hebben invloed op de uitvoering van onze werkzaamheden en worden gehanteerd om te bepalen in hoeverre een door ons geconstateerde onjuistheid in de verantwoording of een onzekerheid in de controle consequenties heeft voor de strekking van de af te geven controleverklaring.

Naast deze algemene controletoleranties zijn er in het controleprotocol afzonderlijke rapportage- en controletoleranties gehanteerd voor specifieke onderwerpen zoals: treasurybeleid, Verklaringen Omtrent het Gedrag, geormerkte subsidies, etc.

Gehanteerde controle- en rapportagetoleranties	
Getrouwheid van de jaarrekening	
2% van de baten	€ 19.000
Financiële rechtmatigheid van de bestedingen	
Onjuistheden in de verantwoording en onzekerheden in de controle gezamenlijk: 3% van de totale publieke middelen	€ 28.000
Rapportagetolerantie voor alle in het accountantsprotocol genoemde zaken	
0,1% van de publieke middelen	€ 950

1.3 Controleverschillen

Wij hebben geen ongecorrigeerde materiële controleverschillen geconstateerd die wij moeten melden. Tijdens de controle van de jaarrekening over 2022 hebben wij geen controleverschillen geconstateerd die de rapportagegrens overstijgen.

1.4 Strekking van de controleverklaring

1.4.1 Jaarstukken

Wij hebben bij het door het bestuur opgestelde jaarverslag een goedkeurende controleverklaring afgegeven inzake de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de bestedingen. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Deze controleverklaring heeft betrekking op de jaarrekening 2022 met de volgende cijfers:

Kerncijfers jaarrekening	
Eigen vermogen per 31 december 2022	€ 298.465
Balanstotaal per 31 december 2022	€ 669.830
Netto kasstroom over 2022	€ 41.520
Nettoresultaat over 2022	€ 81.611 -/-

1.4.2 Goedkeuring jaarrekening

Wij vertrouwen erop dat het toezichhoudend orgaan overgaat tot het ongewijzigd goedkeuren van de jaarrekening. Wij verzoeken u contact met ons op te nemen als dit niet het geval is.

2 Uw financiële positie

2.1 Resultaatontwikkeling

Het resultaat over het boekjaar 2022 bedroeg € - 81.600. Dit resultaat is € 106.100 lager dan het begrote resultaat van € 24.500. Ten opzichte van het boekjaar 2021 is het resultaat € 71.300 lager. In de financiële paragraaf van het bestuursverslag zijn van deze afwijkingen analyses opgenomen. Wij stemmen in met deze analyses en verwijzen hiervoor daarom naar het jaarverslag.

De belangrijkste financiële kengetallen zijn als volgt:

	Signaleringsgrens OCW	2022	2021
Bovenmatig eigen vermogen <i>rekentool Onderwijsinspectie</i>	maximaal 1,0	0,41 ↓	0,72
Solvabiliteit 1 <i>eigen vermogen / totaal vermogen</i>	n.v.t.	45% ↓	56%
Solvabiliteit 2 <i>(eigen vermogen + voorzieningen) / totaal vermogen</i>	minimaal 30%	83% ↓	88%
Weerstandvermogen <i>eigen vermogen / totaal baten</i>	minimaal 5%	31% ↓	44%
Current ratio <i>vlottende activa / kortlopende schulden</i>	minimaal 1,5	3,93 ↓	5,48
Absolute omvang liquide middelen <i>saldo liquide middelen (x 1.000)</i>	minimaal €100.000	€ 445 ↑	€ 404
Aandeel personeelskosten <i>personeelslasten / totale baten</i>	n.v.t.	86% ↑	83%

2.2 Onze visie op uw vermogens- en liquiditeitspositie

In de afgelopen jaren is in de politiek en bij het ministerie veel aandacht geweest voor de vermogenspositie van onderwijsinstellingen. Zoals uit de hieronder opgenomen kengetallen blijkt, bevinden uw weerstandsvermogen en liquiditeitsratio zich ruim boven de signaleringgrenzen.

Voor de beoordeling van de vermogens- en liquiditeitspositie zijn door de Onderwijsinspectie kengetallen en signaleringswaarden gedefinieerd. Hierbij wordt ook gedifferentieerd naar de omvang van de instelling.

Belangrijk is dat u een eigen visie hebt op de gewenste vermogenspositie. Een goed hulpmiddel hiervoor is het opstellen van een gedegen risicoanalyse waarbij de risico's zo veel als mogelijk worden vertaald naar financiële gevolgen. Deze risicoanalyse vormt een onlosmakelijk onderdeel van uw planning- en controlcyclus.

Vermogenspositie

Het kengetal voor mogelijke bovenmatig eigen vermogen is in 2020 geïntroduceerd. Een waarde hoger dan 1,0 geeft aan dat mogelijk sprake is van een te hoog publiek eigen vermogen. De waarde is voor uw instelling uitgekomen op 0,41 en blijft daarmee onder de signaleringswaarde.

Als gevolg van het foutenherstel (hogere voorziening) en de resultaatontwikkeling is het eigen vermogen fors lager geworden. Dit heeft geen invloed op de continuïteitsveronderstelling.

Aandeel personeelslasten

Het aandeel van de personele lasten ten opzichte van de totale lasten komt voor uw instelling op 78%. In 2021 lag het gemiddelde (voor instellingen van vergelijkbare omvang) in de sector op 77,5%.

3 Jaarverslaglegging

3.1 Jaarverslagen

De jaarverslagen van het bestuur en het intern toezicht hebben wij van u ontvangen en beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat deze verslagen voldoen aan de wettelijke bepalingen, waaronder de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, en geen materiële tegenstrijdigheden of onjuistheden bevatten ten opzichte van de jaarrekening, de uitkomsten van de jaarrekeningcontrole en de kennis die wij van uw instelling hebben.

3.2 Beoordeling onzekerheden en schattingen

In de jaarrekening is een aantal aspecten, zoals afschrijvingen, voorzieningen en onder kortlopende schulden opgenomen reserveringen, opgenomen waarvan de waardering in belangrijke mate wordt beïnvloed door schattingen van het management en specifieke invulling van algemeen geaccepteerde waarderingsgrondslagen.

De gehanteerde schattingen zoals van afschrijvingstermijnen, de variabelen in de berekening van de voorzieningen en de opgenomen reserveringen voor nog te verwachten kosten zijn naar onze mening passend voor de onderwijssector.

De belangrijkste rechten en verplichtingen die op basis van algemeen aanvaarde waarderingsgrondslagen niet in de balans kunnen worden opgenomen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening onder de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen.

3.3 Bevindingen naar aanleiding van specifieke posten in de jaarrekening

Hieronder geven wij een aantal bevindingen weer met betrekking tot specifieke posten in de jaarrekening. Wij hebben ervoor gekozen alleen de posten te vermelden waarbij wij voor u relevante opmerkingen hebben.

3.3.1 Verklaringen Omtrent het Gedrag

Aanwezigheid VOG's

Wij hebben vastgesteld dat van alle indienstreders in 2022 de VOG tijdig is aangevraagd.

Verantwoordelijkheid VOG's.

U bent als instelling aangesloten bij administratiekantoor VGS. Deze verzorgen ook de technische handelingen rondom de indiensttreding van nieuwe medewerkers. Daarbij dragen zij ook zorg voor de volledigheid van het personeelsdossier. Dit betekent echter niet dat zij ook de primaire verantwoordelijke zijn voor het tijdig aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag. Deze verantwoordelijkheid ligt bij het schoolbestuur.

3.3.2 Voorziening groot onderhoud

Na jaren van onduidelijkheid is er eindelijk zicht op een definitieve regeling voor de verwerking van groot onderhoud in de jaarrekening van instellingen voor primair en voorgezet onderwijs.

Ingaande 2024 is de zogenaamde egalisatiemethode om de onderhoudsvoorziening te berekenen niet meer toegestaan. De voorziening dient per component en tijdsevenredig te worden opgebouwd. Voor uw instelling wordt deze systematiek in 2022 reeds op een correcte wijze toegepast. Het vervallen van de overgangsregeling heeft daarom geen impact op de balansposten.

Voor overige informatie ten aanzien van de wijzigingen verwijzen wij u naar de bijlage Algemene ontwikkelingen.

3.3.3 Voorziening groot onderhoud

In de achterliggende jaren was bij de onderhoudsvoorziening sprake van een afslag voor 'dood vermogen'. De voorziening groot onderhoud werd gewaardeerd volgens de strikte methode van de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving, maar wel met deze afslag. Dit werd gedoogd zolang de overgangsregeling voor groot onderhoud geldt binnen de onderwijssector.

Vanaf 2022 wordt echter de keuze gemaakt deze afslag achterwege te laten. In feite is daarmee sprake van foutherstel, omdat dus m.i.v. 2021 de regelgeving op een juiste manier wordt toegepast. De afslag was 90.000 euro en daarmee (zeer) materieel bedrag gelet op de omvang van de stichting. De richtlijnen schrijven dan een retrospectieve verwerking voor.

Concreet houdt dit in:

- Per 1-1-2021 wordt de boeking Eigen vermogen aan Onderhoudsvoorziening gemaakt van 90.000 (rechtstreekse vermogensmutatie).
- Eindbalans 2021 wijzigt daardoor ook incl. kengetallen etc. voor het bestuursverslag
- Herrekening van 2022 (verder rekenen met eindstand 2021)
- De extra dotatie in 2022 vervalst.
- Het foutenherstel moet zorgvuldig worden toegelicht onder de Grondslagen

Wij hebben vastgesteld dat het in de jaarrekening op deze manier is verwerkt.

3.4 Rechtszaken en claims

Ons is meegedeeld dat uw onderwijsinstelling niet is verwickeld in rechtszaken of claims.

3.5 Gebeurtenissen na balansdatum

Door u is aan ons bevestigd dat zich geen gebeurtenissen na balansdatum hebben voorgedaan die van dien aard zijn dat verwerking of vermelding in de jaarrekening noodzakelijk is.

4 Administratieve organisatie en interne beheersmaatregelen

4.1 Algemeen

Tijdens onze interim-controle hebben wij de opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) binnen uw organisatie beoordeeld. De belangrijkste processen in het kader van onze jaarrekeningcontrole worden door de Vereniging Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) verzorgd. Dit betreft de processen inzake:

- Factuurverwerking en betalingen
- Begroting
- Personeel- en salarisadministratie
- Automatisering

Wij hebben naar aanleiding van onze controle geconstateerd dat de opzet van de AO/IB gelet op de doelstelling daarvan voldoende is. Tevens hebben wij vastgesteld dat er sprake is van een adequate werking van de AO/IB. Wij merken nog op dat wij ons bij de beoordeling van de AO/IB hebben beperkt tot het deel van de AO/IB waarop wij steunen bij de controle van de jaarrekening.

4.2 Aanbestedingswetgeving

Op grond van het controleprotocol van het ministerie van OC&W hebben wij de administratieve organisatie en maatregelen van interne beheersing (AO/IB) rond de (nationale) aanbestedingen beoordeeld.

Vanuit onze controle blijkt dat er geen leveringen of diensten zijn geweest of verplichtingen zijn aangegaan waarbij onterecht is voorbijgegaan aan Europese aanbesteding.

Een onderwijsinstelling is verplicht om een beleid te hebben rondom inkopen en aanbesteden. Wij adviseren u om dit beleid periodiek door te nemen en zo nodig uw beleid aanpassen naar de feitelijke situatie. Periodiek wijzigen bijvoorbeeld de drempelbedragen voor aanbesteden.

4.3 Automatisering

Voor de geautomatiseerde gegevensverwerking wordt voor de belangrijkste processen in het kader van onze jaarrekeningcontrole gebruik gemaakt van softwarepakketten van de VGS.

Dit betreffen:

- ProActive: voor de digitale factuurverwerking (incl. autorisatie)
- AFAS Profit: voor het voeren van de financiële administratie
- Raet/ YouForce: voor de salarisadministratie en het doorvoeren van personeelsmutaties.

Wij hebben geen bijzondere controlebevindingen omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking te melden. Wij merken hierbij op dat dit controlebevindingen betreft die voortvloeien uit het onderzoek van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover noodzakelijk in het kader van de controle van de jaarrekening.

5 Algemene onderwerpen

5.1 Onafhankelijkheid

In de wet- en regelgeving worden richtlijnen gegeven om onze onafhankelijkheid te waarborgen. Deze richtlijnen worden door ons gehanteerd bij onze beroepsuitoefening. Wij hebben tot op heden naast de assurance-werkzaamheden geen overige dienstverlening verricht en hebben voor het jaar 2022 geen overige zaken ten aanzien van de onafhankelijkheid te melden.

5.2 Frauderichtlijn

De primaire verantwoordelijkheid van het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het bestuur van de onderwijsinstelling. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Tijdens onze controle van de jaarrekening 2022 zijn ons tot op heden geen aanwijzingen van fraude gebleken.

5.3 Overzicht Richtlijnen jaarverslaggeving

De door u opgestelde jaarrekening hebben wij gecontroleerd op basis van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige vigerende wet- en regelgeving,

waaronder in het bijzonder Richtlijn 660 'Onderwijsinstellingen' uit de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. De relevante richtlijnen zijn door het ministerie van OCW toegelicht in haar brochure: 'Richtlijn Jaarverslag Onderwijs'.

Tevens hebben wij, aan de hand van het door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgestelde Controleprotocol WNT, gecontroleerd of uw jaarrekening voldoet aan de WNT. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarrekening voldoet aan deze wet- en regelgeving.

5.4 Financiële rechtmatigheid

In het Onderwijsaccountantsprotocol OCW is het normenkader voor de controle op financiële rechtmatigheid opgenomen. Dit normenkader bestaat uit:

- relevante bepalingen in de onderwijswet- en regelgeving;
- aanbestedingswetgeving (Europees en nationaal);
- individuele subsidiebeschikkingen waaruit blijkt dat deze verantwoord moeten worden in model G onder 2.

De overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving, zoals de belastingwetgeving, valt dus buiten het kader van de beoordeling op financiële rechtmatigheid. Deze overige wet- en regelgeving hebben wij, voor zover nodig, betrokken in onze werkzaamheden om het getrouwe beeld van de jaarrekening vast te stellen.

Bijlagen

Algemene ontwikkelingen

Voorziening groot onderhoud

Na jaren van onduidelijkheid is er eindelijk zicht op een definitieve regeling voor de verwerking van groot onderhoud in de jaarrekening van instellingen voor primair en voortgezet onderwijs.

Specifieke regeling instellingen in primair en voortgezet onderwijs

Op 7 februari 2023 is een Uiting van de Raad voor de Jaarverslaggeving verschenen waar nader ingegaan wordt op de specifieke situatie in het primair en voortgezet onderwijs. Strekking hiervan is dat alle kosten voor groot onderhoud door de schoolbesturen worden verwerkt via één van de volgende verwerkingswijzen:

1. verwerken als materieel vast actief
2. verwerken via een onderhoudsvoorziening.

De gekozen verwerkingswijze moet consistent worden toegepast voor alle kosten van groot onderhoud met betrekking tot schoolgebouwen die niet op de balans van de onderwijsinstelling worden opgenomen.

Ingaande 2024 is de zogenaamde egalisatiemethode om de onderhoudsvoorziening te berekenen niet meer toegestaan. De voorziening dient per component en tijdsevenredig te worden opgebouwd. De huidige overgangsregeling die opgenomen is in de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO) wordt verlengd met één jaar tot en met boekjaar 2023. De formalisatie hiervan in de RJO moet nog plaats vinden.

We merken op dat bovengenoemde uitzondering nog de status van een Uiting heeft. Er kunnen nog bezwaren tegen deze Uiting ingediend worden en daaruit

kunnen nog aanpassingen in de voorgestelde tekst voor RJ 212 ‘Materiële vaste activa’ voortvloeien. Om die reden adviseren wij schoolbesturen nog de bestendige gedragslijn te volgen en eventuele aanpassing van het gevolgde stelsel of de wijze van berekenen van de onderhoudsvoorziening pas met ingang van boekjaar 2023 of 2024 door te voeren.

Overgangsbepalingen

In RJ 660.602 en RJ 660.603 worden de overgangsbepalingen opgenomen. Deze houden het volgende in.

Overgang naar nieuwe methode van bepaling van de voorziening

Als de eerste toepassing van RJ 660.202. Als de uitzondering voor het primair en voortgezet onderwijs zoals hiervoor beschreven, leidt tot een wijziging van de omvang van de onderhoudsvoorziening als gevolg van het verwerken van uitgaven in verband met vervanging van bestanddelen in de onderhoudsvoorziening, dient dit te worden aangemerkt als een stelselwijziging. Deze stelselwijziging dient te worden verwerkt conform de voorschriften voor stelselwijzigingen in RJ 140 Stelselwijzigingen, met dien verstande dat de vergelijkende cijfers niet behoeven te worden aangepast. Concreet betekent dit dat deze stelselwijziging retrospectief, dus met terugwerkende kracht, moet worden verwerkt. Normaliter moeten dan ook de vergelijkende cijfers, waaronder de dotatie over het voorgaand boekjaar worden aangepast, maar dat hoeft in dit geval dus niet. De correctie wordt in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen in het huidig boekjaar als correctie op de beginstand verwerkt en niet in de vergelijkende cijfers. Dit betekent dat ook de dotatie over het voorgaande boekjaar in de staat van baten en lasten niet hoeft te worden aangepast.

Nog niet geheel duidelijk is of bovenstaande ook geldt als men van de egalisatiemethode naar de RJ 212 methode overgaat wat betreft de berekening

van de voorziening. Vooral nog interpreteren wij deze overgangsregeling zo, dat dit inderdaad ook in de situatie van overgang van de egalisatiemethode naar de RJ 212 methode geldt. Derhalve moet deze overgang verwerkt worden als stelselwijziging.

Het feit dat dit retrospectief moet gebeuren is voor de hand liggend en was al langer bekend. Dit leidt over het algemeen tot hogere voorzieningen. Voor nadere informatie hierover verwijzen wij naar het rapport van de Commissie Van Ham¹.

Overgang naar componentenbenadering – activeren van al het groot onderhoud

Als een instelling besluit om over te gaan van het verwerken van groot onderhoud via de voorziening naar het verwerken als materieel vast actief, dan dient dit als volgt te worden verwerkt:

1. op retrospectieve conform RJ 140 (dus met terugwerkende kracht); of
2. op retrospectieve wijze vanaf voorgaand boekjaar; of
3. op retrospectieve wijze vanaf het huidig boekjaar.

Bij methode 1 dient de instelling dus terug te gaan naar het verleden en alle uitgaven die in het verleden voor groot onderhoud gedaan zijn in kaart te brengen en alsnog te activeren, rekening houdend met de afschrijvingscomponent over de afgelopen jaren. Dit is, zeker bij oudere gebouwen, een forse opgave. Om die reden zullen veel schoolbesturen die overgaan op het activeren van al het groot onderhoud kiezen voor methode 2 of 3. In dat geval behoeven alleen nieuwe investeringen vanaf voorgaand boekjaar (methode 2) of vanaf huidig boekjaar (methode 3) geactiveerd te worden.

Als voor methode 2 gekozen wordt, dan worden ook de vergelijkende cijfers in zowel de balans als in de staat van baten aangepast. Dit in tegenstelling tot methode 3 waarin dit niet gebeurt. Methode 2 geeft een beter inzicht qua vergelijkbaarheid tussen de cijfers van het huidig en het voorgaand boekjaar. Methode 2 is echter wel bewerklijker dan methode 3. Uit het oogpunt van het verschaffen van het beste inzicht heeft methode 2 de voorkeur, uit het oogpunt van beperking van administratieve lasten kan voor methode 3 gekozen worden.

Keuze voorziening groot onderhoud of activeren

Bij de keuze om over te gaan van het verwerken van groot onderhoud via de voorziening naar het activeren van groot onderhoud zijn, voor scholen waar het economisch claimrecht bij de gemeente ligt, een aantal zaken van belang om in de overwegingen mee te nemen:

1. Het activeren van al het groot onderhoud is toegestaan, maar gezien het economisch claimrecht dat bij de gemeente ligt, minder voor de hand liggend. Je activeert immers onderhoudsuitgaven van een gebouw dat niet op de balans staat. Bij het verlaten van een schoolgebouw, bijvoorbeeld als gevolg van krimp, zal de boekwaarde van deze uitgaven versneld moeten worden afgeschreven en tot extra lasten leiden.
2. Het activeren van groot onderhoud leidt tot een stijging van het eigen vermogen als gevolg van het vrijvallen van de onderhoudsvoorziening en het activeren van onderhoudsuitgaven. Dit kan leiden tot (extra) bovenmatig publiek eigen vermogen.
3. Bij het activeren en afschrijven van groot onderhoud schuif je uitgaven naar de toekomst. Hierdoor ontstaat er administratief, zeker bij retrospectieve verwerking vanaf voorgaand of huidig boekjaar, ruimte in de exploitatie. Later moeten er echter wel voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om tot groot onderhoud over te gaan. Als de ruimte die

¹ Rapport 'Verslaglegging Groot Onderhoud Schoolgebouwen' d.d. 1 oktober 2020.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/01/22/rapport-verslaglegging-groot-onderhoud-schoolgebouwen>

in de exploitatie ontstaat uitgegeven wordt aan andere zaken, dan kan er in de toekomst een liquiditeitsprobleem en exploitatietekort ontstaan.

Om de laatste reden adviseren wij schoolbesturen die overgaan tot het activeren van groot onderhoud een bestemmingsreserve te vormen om in de toekomst over voldoende middelen te beschikken voor het doen van onderhoudsuitgaven.

Beleidsregel financiële sancties

Op 27 december 2022 is de nieuwe 'Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen 2022' in de Staatscourant gepubliceerd. De beleidsregel maakt het voor de minister mogelijk om strenger op te treden als onderwijsinstellingen niet aan de wettelijke voorschriften voldoen. Dit betreffen voorschriften op het gebied van de kwaliteitseisen, maar ook bekostigingsvoorschriften, voorschriften inzake het indienen van de jaarstukken en andere wettelijke voorschriften. De beleidsregel is op 1 januari 2023 in werking getreden.

Er wordt bij de financiële sancties onderscheid gemaakt tussen enerzijds het primair en voorgezet onderwijs en anderzijds het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs. Een belangrijk wijziging in het primair en voortgezet onderwijs is dat de mogelijkheid van het opschorten van de bekostiging is vervallen. Dit betekent dat als de instelling na een hersteltermijn alsnog niet aan de opgelegde herstelverplichting voldoet, het ministerie gelijk over gaat op definitief inhouden van een deel van de bekostiging. In het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs blijft de mogelijkheid van opschorting wel gehandhaafd. Een andere belangrijke wijziging is dat bij het niet voldoen aan de herstelopdracht de sancties meer en sneller verhoogd worden. In bepaalde gevallen, als er sprake is van een 'aanwijzing' of 'spoedaanwijzing' kan de minister direct overgaan tot 100% inhouding van een twaalfde deel van de jaarbekostiging. Dit is het geval als er sprake is van wanbeheer.

Aanpassing bedragen per WNT-klasse onderwijsinstellingen 2023

Jaarlijks rond begin december worden de bezoldigingsmaxima die voor onderwijsinstellingen gelden per klasse aangepast. Deze bedragen kunt u aanhouden bij het vaststellen van de van toepassing zijnde klasse en voor de bepaling van de eventuele indexatie van de beloning van bestuurders in loondienst en toezichthouders.

Klasse	Maximum 2022	Maximum 2023
A	€ 128.000	€ 132.000
B	€ 143.000	€ 148.000
C	€ 154.000	€ 159.000
D	€ 168.000	€ 173.000
E	€ 183.000	€ 189.000
F	€ 196.000	€ 202.000
G	€ 216.000	€ 223.000

De bezoldiging van toezichthouders is gemaximeerd op 15% van deze bedragen voor de voorzitter van het toezichthoudend orgaan en op 10% voor de overige leden.

Voor de volledigheid merken we nog op dat de complexiteitspunten vanaf 2022 niet meer worden bepaald op basis van 3-jarige gemiddelden, maar op basis van de gegevens uit het tweede jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor de klasse wordt vastgesteld. Voor de complexiteitspunten van 2023 zijn de gegevens uit 2021 dus relevant.

Naast de bezoldigingsmaxima voor topfunctionarissen in loondienst, zijn ook de maximale bedragen voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking voor de eerste 12 kalendermaanden waarin zij de topfunctie vervullen, gepubliceerd.

Jaar	2022	2023
Maximale uurtarief	€ 206	€ 212
Bedrag per maand 1-6	€ 28.600	€ 29.500
Bedrag per maand 7-12	€ 21.700	€ 22.400

Duurzaamheidsverslaggeving

Op dit moment wordt hard gewerkt aan het implementeren en concreet maken van verslaggeving op het gebied van duurzaamheid. Hoewel dat op dit moment nog niet van toepassing is op onderwijsinstellingen, maar op korte termijn al wel voor grote beursgenoteerde ondernemingen, sluiten wij niet uit dat dit onderwerp voor semipublieke sectoren op niet al te lange termijn ook relevant gaat worden. Wij nemen u daarom op hoofdlijnen vast mee in deze ontwikkeling.

Raamwerk verantwoording

De basis van de regelgeving in Europa is de Corporate Sustainability Reportive Directive (CSRD). Op basis van deze CSRD is een raamwerk opgesteld waaraan de rapportage moet voldoen. Dit raamwerk bestaat uit een algemeen deel en drie inhoudelijke onderdelen: Environmental, Social en Governance, vaak afgekort tot ESG. Alle drie de ESG-onderwerpen kennen een eigen set aan specifieke onderdelen die in de rapportage terug moeten komen.

Dubbele materialiteit

Bij duurzaamheidsverslaggeving spelen twee invalshoeken een rol, de zogenoemde dubbele materialiteit:

- Inside-out: de organisatie heeft invloed op de buitenwereld door bijvoorbeeld uitstoot van CO2 en het in dienst hebben van medewerkers. Dit wordt ook wel 'impact materiality' genoemd.
- Outside-in: de buitenwereld heeft invloed op de organisatie door bijvoorbeeld klimaatverandering of het opraken van grondstoffen. Dit wordt de 'financial materiality' genoemd.

Om een goed beeld te krijgen van al deze perspectieven zullen ondernemingen alle relevante stakeholders moeten consulteren. Mogelijk dat onderwijsinstellingen al te maken gaan krijgen met deze consultaties indien één van uw crediteuren al wel de verplichting heeft om een CSRD-rapportage op te stellen.

Cybersecurity en jaarverslaggeving

De afgelopen jaren hebben de ontwikkelingen rond digitalisering een vogelvlucht genomen. Bijvoorbeeld door het aanbieden van online lessen en kennisdeling. Deze ontwikkelingen maken het in toenemende mate belangrijk dat elke leerling en docent in een veilige omgeving onderwijs kan volgen. Niet alleen in het fysieke gebouw, maar ook in het digitale domein. In de huidige wereld neemt data een steeds belangrijkere rol in allerlei processen. Het beschikken over data wordt daarom ook belangrijker. Ook onderwijsdata is daarom aantrekkelijke data die goed beveiligd moeten worden. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om adresgegevens van leerlingen en personeelsleden, informatie over opleidingen, inschrijvingen, resultaten van leerlingen en psychologische rapporten.

In een kamerbrief over dit onderwerp (referentie 32663226, 14 juli 2022) is voor het funderend onderwijs opgenomen dat de digitale veiligheid naar een hoger niveau moet. Door OCW wordt op dit onderwerp gekozen voor een meer centrale aanpak waarbij de regie bij het ministerie ligt. Deze aanpak kent drie prioriteiten:

1. De ontwikkeling van een normenkader voor scholen. Op basis van dit normenkader wordt in 2023 een nulmeting uitgevoerd voor de hele sector.
2. Stimuleren van bewustwording en professionalisering. Om dit te bereiken wordt het voor scholen verplicht om vanaf schooljaar 2023-2024 in hun jaarverslag expliciet aandacht te besteden aan informatiebeveiliging en privacy (IBP). Dit kan mogelijk al relevant worden voor het bestuursverslag over boekjaar 2023, maar dit is nog niet helemaal duidelijk.
3. Het op orde brengen van ondersteuning door de inrichting van een hulp- en ondersteuningspunt voor het PO en VO in de vorm van een Computer Emergency Response Team (CERT), het creëren van een veilige digitale infrastructuur en het structureel aandacht hebben in het onderwijs voor privacy.

Schijnzelfstandigheid

Medio 2022 heeft het kabinet aangekondigd dat zij de schijnzelfstandigheid van zzp'ers wil aanpakken. Daarbij heeft het kabinet aangekondigd om op drie manieren maatregelen te treffen:

1. Het creëren van een gelijk spelveld voor contractvormen van werknemers en zelfstandigen
2. Het verduidelijken van regels over wanneer als werknemer wordt gewerkt en wanneer als zelfstandige gewerkt kan worden
3. Het versterken en verbeteren van de handhaving en voorbereiden op afschaffen handhavingsmoratorium

Het kabinet heeft de ambitie om de handhaving door de Belastingdienst te versterken en het handhavingsmoratorium volledig op te heffen per 1 januari 2025 (of eerder indien mogelijk).

Conceptwetsvoorstel 2e maatregel

In 2023 wordt er een conceptwetsvoorstel ter internetconsultatie aangeboden om de tweede maatregel vorm te geven. Daarbij wil het kabinet meer houvast en duidelijkheid geven over het werken als werknemer dan wel als zelfstandige. Een van de belangrijkste vragen wordt de vraag of een werk organisatorisch ingebed is in de organisatie van werkgever.

Medio december 2022 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Financiën een brief verzonden naar de Tweede Kamer. In deze brief is het volgende aangegeven: *"(...) Zoals hiervoor genoemd is in de sectoren kinderopvang, onderwijs en de zorg bovengenoemde problematiek dusdanig urgent dat de continuïteit en de kwaliteit van de aangeboden diensten eronder te lijden heeft. Het kabinet zal daarom voor deze sectoren de samenhang tussen de generieke maatregelen en de sectorspecifieke maatregelen voor onderwijs, zorg en kinderopvang nadrukkelijk bewaken gelet op de specifieke aard van de problematiek. Samen met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en*

Wetenschap is, in aanvulling op de sectorspecifieke maatregelen vanuit die ministeries, recent een gezamenlijk werkprogramma gestart op dit thema".

Maak gebruik van een geldige modelovereenkomst

In 2023 wordt naar verwachting meer duidelijkheid gegeven voor de onderwijspraktijk. Via onze [website](#) houden wij op de hoogte van de ontwikkelingen. Op dit moment adviseren wij u om gebruik te maken van de door de Belastingdienst goedgekeurde (model)overeenkomsten van opdracht. Belangrijk is om te realiseren dat de modelovereenkomsten een beperkte geldigheidsduur hebben. Het is derhalve van belang dat op het moment dat er een overeenkomst wordt gesloten partijen uitgaan van de op dat moment geldende modelovereenkomst.

